

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2023

ÍNDEX

1.- INTRODUCCIÓ	p. 4
2.- OBJECTIUS	p. 5
3.- ÒRGANS DEL COMEBE	p. 6
3.1.- El Consell d'Administració	p. 6
3.1.1.- Primera sessió	p. 6
3.1.2.- Segona sessió	p. 7
3.1.3.- Tercera sessió	p. 8
-3.1.4.- Quarta sessió	p. 8
3.2.- La Direcció del Consorci	p. 9
3.3.- Consell Assessor Científic i Pedagògic	p. 9
4.- ACTIVITATS	p. 11
4.1.- Informe d'activitats Any 2023	p. 11
4.2.- Àmbit Cultural	p. 11
4.3.- Àmbit Pedagògic	p. 15
4.4.- Àmbit de Recerca	p. 16
4.5.- Àmbit Turístic	p. 16
4.6.- Àmbit de Conservació i Foment	p. 17
4.7.- Àmbit de Gestió Interna	p. 18
5.- DADES DE VISITANTS	p. 19
5.1.- Procedència dels visitants	p. 20
5.2.- Motivació de la visita	p. 21
5.3.- Font d'informació	p. 21
5.4.- Pernoctacions	p. 22
5.5.- Dades per centres d'interpretació	p. 22
6.- COMUNICACIÓ	p. 23
6.1.- Web corporativa	p. 23

6.2.- Xarxes socials	p. 23
7.- ANNEXOS	p. 25
7.1.- Dades per visitants	p. 25

1.- INTRODUCCIÓ

El Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre és un ens de dret públic de caràcter associatiu i voluntari, integrat pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

Està integrat a la vegada per diverses entitats públiques; la Generalitat de Catalunya, El Consell Comarcal de la Terra Alta, Ajuntament de l'Aldea, Ajuntament d'Amposta, Ajuntament d'Ascó, Ajuntament de Batea, Ajuntament de Bot, Ajuntament de Campredó, Ajuntament de Caseres, Ajuntament de Corbera d'Ebre, Ajuntament de la Fatarella, Ajuntament de Flix, Ajuntament de Gandesa, Ajuntament del Pinell de Brai, Ajuntament de Vilalba dels Arcs i Ajuntament de Xerta.

L'any 2020, el Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre va tenir un punt d'inflexió en la seva estructura, arran de l'aprovació dels nous estatuts aprovats per l'Acord de Govern 66/2020, de 12 de maig, es va actualitzar la relació d'entitats membres, i es van descriure més detalladament les línies d'actuació del Consorci.

També es va modificar l'estructura orgànica, de manera que s'establí un únic òrgan col·legiat d'assessorament científic o pedagògic. Alhora, es va crear la figura de la direcció del consorci, i es van adequar determinats preceptes a la regulació dels consorcis establerta per la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, com ara els relatius a la separació de membres del Consorci, i la dissolució i liquidació del mateix.

Els nous estatuts van formalitzar la incorporació per tant, de la figura del director o directora.

Des del febrer de 2023 i fins l'actualitat aquest càrrec l'ostenta la Sra. Cinta Farnós Brull.

Amb el canvi d'estatuts a dalt mencionats es va incorporar la creació del Consell Assessor Científic i Pedagògic del COMEBE, un nou òrgan de consulta i assessorament que va ser constituït el dia 29 de gener de 2021 pel Consell d'administració del COMEBE.

El COMEBE gestiona cinc centres d'interpretació i una vintena d'espais històrics, amb l'objectiu de recuperar i difondre la Batalla de l'Ebre.

2.- OBJECTIUS

Fidel al seu propòsit fundacional i a la tasca realitzada durant els anys, des de la seva creació, l'actualització dels estatuts detalla els objectius del consorci, que són els següents.

El COMEBE té com a principal objectiu la recuperació de la història i la memòria de la Batalla de l'Ebre, així com la posada en valor i la gestió dels vestigis i del patrimoni memorial en general que hi estan vinculats.

La posada en valor del patrimoni memorial de la Batalla de l'Ebre té com a finalitat contribuir al coneixement, la difusió dels espais i del fets històrics de la Guerra Civil, per tal de fomentar la sensibilització envers la cultura de la pau, i els valors democràtics en la societat.

El foment del patrimoni memorial vinculat a la Batalla de l'Ebre també té com a objectiu, el desenvolupament del turisme de memòria i la contribució a la dinamització del territori.

La recuperació de la història i la memòria, així com la gestió patrimonial de la Batalla de l'Ebre, es duu a terme mitjançant la preservació, conservació, manteniment, recerca, documentació, planificació i la difusió dels espais de memòria vinculats a aquest esdeveniment bèl·lic.

El Consorci, per tal d'assolir aquests objectius, desenvolupa les línies d'actuació següents:

- a) La gestió i el manteniment dels actius patrimonials existents (centres d'interpretació, amb els objectes que conformen les col·leccions respectives; itineraris, senyalitzacions i museïtzacions a l'exterior d'espais històrics), i si escau, la creació, entre membres consorciats, de nous actius.
- b) L'elaboració d'un programa d'activitats (exposicions, col·loquis, seminaris, cicles de conferències, presentacions de llibres, documentals, organitzacions d'actes commemoratius, etc.) i d'una línia de recursos educatius adaptats als diversos cicles formatius i amb una acurada segmentació de públics.
- c) La promoció de la recerca, la descoberta, l'aprenentatge i l'interès pels fets de la Batalla de l'Ebre, a fi de reunir informació i generar coneixement en relació amb aquests esdeveniments històrics i els seus efectes sobre el territori més immediat i les persones que el van patir.
- d) L'establiment de les línies de treball i de col·laboració amb la Xarxa d'Espais de Memòria del Memorial Democràtic, i amb altres ens públics o privats de Catalunya que tinguin per objecte o finalitat la recuperació de la memòria democràtica i del patrimoni memorial de la Guerra Civil.
- e) La relació, la cooperació i l'establiment de vincles amb institucions i entitats de caràcter similar que treballin a l'entorn de la Guerra Civil, així com, a escala internacional, amb altres institucions i entitats especialitzades que tractin conflictes civils, armats i la guerra en general, com a fenomen polític, social i a escala global.

3.- ÒRGANS DEL COMEBE

3.1.- El Consell d'administració

El Consell d'Administració és l'òrgan superior de govern i administració del Consorci. Durant el 2023 el Consell s'ha reunit en quatre ocasions.

3.1.1.- La primera sessió es realitzà de forma presencial el dia 6 de juny de 2023.

El punt més important d'aquesta sessió fou la presentació de la nova directora del Consorci, la Sra. Cinta Farnós Brull.

La resta de punts tractats foren els següents:

La nova direcció presenta les seves línies d'actuació, que en aquest cas potenciaran l'àmbit pedagògic del Consorci.

En aquesta línia, s'informa que les visites escolars s'han incrementat exponencialment. Un total de 32 centres escolars, amb una mitjana de 56 alumnes per grup, han visitat els espais del COMEBE.

Només amb les visites escolars ja s'ha assolit el 50% del total de les visites que es van fer durant tot l'any 2022.

Amb l'inici de la nova direcció també s'ha engegat la proposta didàctica; "On són?, 85 anys d'exhumacions de fosses de la Guerra Civil a Catalunya".

Aquesta nova proposta didàctica que inclou un guiatge i un vídeo titulat "la llibreta del Dr. Gras, s'ha ofert als diferents centres educatius del territori de les Terres de l'Ebre.

Amb la voluntat d'arribar a la major quantitat de centres i per tant estudiants del territori, s'ha obert un canal directe de col·laboració i comunicació permanent amb el DEMD-Ebre i el Centre de Recursos pedagògics de la Terra Alta.

A la vegada, s'ha iniciat el treball de recerca sobre el paper de la dona durant la Batalla de l'Ebre i la Guerra Civil, la qual estarà comissariada per la catedràtica d'història contemporània de la UB, Mary Nash.

Es continuarà amb les campanyes d'excavació en els camps de treball de la Fundació Josep Carol, a les localitats de Caseres i Ascó i continuarà la col·laboració amb els festivals d'Eufònic, Ebre Música i Patrimoni entre d'altres.

També es treballarà en la instal·lació de l'exposició sobre els Mossos d'Esquadra, així com en la continuació de la itinerància de l'exposició de Grafitis.

D'altra banda es continua amb el projecte cultural de foment de la lectura centrat en la recuperació de la memòria històrica i que va néixer de la col·laboració entre el COMEBE i la Direcció General de Creació, Acció territorial i Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Aquesta acció cultural ja s'ha iniciat amb el format públic adult i infantil a diferents biblioteques de les Terres de l'Ebre.

D'altra banda el COMEBE també ha participat aquest any amb un estand dintre de la Fira del Vi de Batea, utilitzant com a plataforma expositiva aquest format de fires existents al territori.

Quan als aspectes divulgatius i culturals, també es va exposar la necessitat de la revisió i reposició de les senyalitzacions dels diferents espais, així com el manteniments dels espais naturals on estan situats, amb un mínim de dues actuacions mensuals.

Finalment s'aprovà l'adhesió al sistema intern de protecció de les persones alertadores, d'acord amb la Lley 2/2023, i l'aprovació del delegat de protecció de dades.

3.1.2.- La segona sessió es realitzà el 29 de juny de 2023 de forma telemàtica.

En aquesta reunió s'exposà que els comptes anuals de l'any 2022 ja es trobaven auditats.

En la sessió s'inclogueren els nous preus públics dels serveis de guiatge per a l'exercici de 2023.

S'exposà la necessitat d'oferir un guiatge exclusiu per a les exposicions dels Centres d'Interpretació que gestiona el Consorci, amb una durada i tarifació específica, mesura que s'aprovà per unanimitat.

Es parla de la necessitat d'oferir una programació de rutes diversificades en altres centres i no només a la població de Corbera d'Ebre i en general a tots els centres d'interpretació del Consorci.

El manteniment dels espais museístics també es clau, per tant s'exposa una modificació pressupostària dels diferents centres per tal de que tots aquests tinguin la millor atenció tècnica.

S'exposa que les obres de rehabilitació del Forn de Milet, únicament els hi resta una darrera fase, en aquest cas de senyalització i rehabilitació.

També s'inicien les obres de consolidació del Poble Vell de Corbera d'Ebre.

Es preveu canviar la senyalització del Poble Vell, que està molt deteriorada, així com d'altres espais de la Batalla de l'Ebre, per harmonitzar-les amb la xarxa d'Espais de Memòria de la Generalitat.

D'altres banda es parla de la preparació dels actes del 85è aniversari de la Batalla de l'Ebre i de tota la seva planificació.

3.1.3.- La tercera sessió es realitzà de forma telemàtica el 7 de novembre de 2023.

En aquesta sessió únicament es va realitzar la modificació del PEA, amb un increment sobre l'actuació de consolidació i rehabilitació del Poble Vell de Corbera d'Ebre, la qual s'aprovà per unanimitat.

Finalment s'acaben de planificar i quadrar els actes de de la commemoració del final de la Batalla de l'Ebre, que tindrà lloc al Memorial de les Camposines.

3.1.4.- La darrera i quarta sessió es va realitzar de forma telemàtica el 19 de desembre de 2023.

En aquesta sessió s'aprova l'acta de reunió ordinària del 29 de juny de 2023 i l'acta de reunió extraordinària de 7 de novembre de 2023.

S'aprova la modificació del crèdit 2/2023 del pressupost 2023 i s'aprova l'avantprojecte de pressupost per a l'exercici de 2024 així com les bases d'execució del pressupost del 2024.

S'aproven els horaris i calendaris d'obertura dels centres d'interpretació per a l'exercici 2024, així com els preus públics de les entrades i serveis de guiatge per a l'exercici 2024.

Per últim es fa un resum de les activitats del segon trimestre de 2023 i s'inicia la planificació i proposta de les activitats per al 2024.

3.2.- La Direcció del Consorci

Cinta Farnós Brull, nascuda a El Perelló (Baix Ebre) l'any 1986 és llicenciada en Ciències Polítiques i de l'Administració per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Farnós compta amb un Mestratge en Gestió Pública de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC) junt amb la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i la UAB. També té un Postgrau en Dret Local i Dret Urbanístic de l'EAPC i un Màster en Diplomàcia i Acció Exterior del Diplocat, l'Institut Barcelona d'Estudis Internacionals (IBEI) i la UPF.

Abans del seu inici com a Directora del COMEBE, exercí com a tècnica superior de la Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis i Emergències del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya des del desembre de 2022. Anteriorment, ja va estar vinculada amb el Departament de Justícia, Drets i Memòria, exercint com a tècnica superior de la Direcció General de Memòria

Democràtica del juliol de 2020 al desembre de 2022. Farnós també ha treballat com a tècnica superior al Departament de Treball, a l'Agència Tributària de Catalunya i al Departament de Benestar Social i Famílies. A més, ha exercit com a tècnica de gestió del Servei d'Ocupació de Catalunya.

Cinta Farnós Brull substitueix Joan Baptista Forcadell, que ha exercit el càrrec fins el febrer de 2023 i ha desenvolupat una bona feina al capdavant del Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre (COMEBE).

3.3.- Consell Assessor Científic i Pedagògic

El Consell Assessor Científic i Pedagògic es crea amb els nous estatuts del COMEBE al 2021, i és l'òrgan de consulta i assessorament, el qual està integrat per 8 persones de reconegut prestigi professional en les activitats que són objecte del COMEBE.

Les funcions del Consell Assessor Científic i Pedagògic són les següents:

- Proposar les actualitzacions corresponents del projecte museístic.
- Proposar el contingut historiogràfic de les actuacions, així com dels grans eixos generals de treball científic, històrics i pedagògic.
- Definir els continguts científics, històrics i pedagògics.
- Proposar relacions amb la comunitat científica i educativa per garantir la qualitat de les actuacions.
- Informar l'adaptació pedagògica dels continguts.

- Impulsar la renovació discursiva i la reflexió argumental al voltant de les temàtiques del Consorci.
- Impulsar, si escau, la formalització de convenis de col·laboració amb altres entitats públiques i privades.
- Emetre els altres informes que el Consell d'Administració i la presidència li demanin.
- Assistir els òrgans de govern i administració de l'entitat en tot el que requereixin.

Els membres del Consell Assessor Científic i Pedagògic del COMEBE són els següents:

David Alegre: Doctor en Història Comparada, Política i Social per la UAB. Professor al Departament de Pedagogia de la Universitat de Girona.

Marc Macià Farré: Doctor en Història Contemporània i professor de les Universitats de Lleida i la Universitat Oberta de Catalunya.

Carme Maigí: Professora de l'IES Ramon Berenguer IV d'Ampostà. Coordinadora del DEMD-Terres de l'Ebre.

Teresa Morandi: Psicoanalista en Psicologia Clínica i psicoanalista. Membre fundadora de Talair Salut.

Josep Munté Mateu: Historiador i investigador de les Brigades Internacionals i l'àmbit de l'Exèrcit Popular de la República.

Anna Sospedra Rodríguez: Historiadora i escriptora de les dones a la Guerra Civil espanyola.

Francesc Torres: Artista

Cinta Farnós Brull: Directora del COMEBE.

Durant el 2023 únicament es va celebrar una reunió, concretament el 20 de març de 2023. En aquesta reunió es van definir les línies d'actuació, que s'han dividit en gestió interna, àmbit educatiu, àmbit turístic i àmbit cultural.

4.- ACTIVITATS

4.1.- Informe d'activitats any 2023

L'informe d'activitats executades durant l'any 2023, han estat fixades en 6 grans línies o àmbits de treball: cultural, recerca, pedagògic, turisme, conservació i foment i gestió interna.

4.1.1- Àmbit Cultural:

- ✓ Cicle *Batalla de la Memòria: Llegir per recordar*, organitzat conjuntament amb la Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre i el Departament de Cultura. El COMEBE ha col·laborat en 8 sessions:

- Públic adult: *Com vas perdre el braç, Balchowsky?*, a càrrec de l'autor Toni Orensanz a les poblacions de Móra la Nova, l'Aldea, Roquetes i Ulldecona, entre els mesos d'abril a octubre.
- Públic infantil: *Fill de Rojo*, de Joan Portell i il·lustracions d'Ignasi Blanch, a les poblacions de Santa Bàrbara, Sant Jaume d'Enveja, Ascó i el Perelló, durant els mesos de maig i octubre de 2023.

En aquest mateix projecte també s'ha fomentat les visites als Espais de la Batalla de l'Ebre per part dels participants adults, que es duran a terme al primer trimestre del 2024.

- ✓ 13 de maig, celebració del Dia Internacional dels Museus, al Centre d'Interpretació Internacionals a l'Ebre, de la Fatarella. Actuació de poesia musicada a càrrec de la Companyia Sinergia.

- ✓ Cicle Ebre, Música i Patrimoni, impulsat pel Consorci del Museu de les Terres de l'Ebre, amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i juntament amb els equipaments patrimonials de les Terres de l'Ebre. Enguany centrat amb l'acústica i les noves tecnologies. Durant el cap de setmana del 12 i 13 d'agost, al Centre d'interpretació Les Veus del Front, de Pinell de Brai, amb l'espectacle: Resonant Spaces: Wastelands, de Mathias Klenner, Joan Lavandeira i Sofia Balbontín.

- ✓ Festival Eufònic, Premi de Cultura 2023. Un any més, el COMEBE ha col·laborat amb el festival. El 19 d'agost de 2023, a la Torre de Font de Quinto de Campredó, amb l'espectacle de Pablo Schvarzman i Adriana Vila Guevara "Exile Soundscapes" i "From The Under-Exile", una col·lecció de postals audiovisuals fetes amb retalls de la memòria de l'exili.

- ✓ Festival Front. Col·laboració amb el nou projecte Front a les Aules, el projecte educatiu de la Mostra Internacional de Cinema de conflicte i Pau, organitzat amb el DEMD-Ebre, el Departament d'Educació, el Memorial Democràtic i el COMEBE. L'estrena de la Mostra es va fer a l'església del Poble Vell de Corbera d'Ebre. El projecte educatiu es va desenvolupar a les 4 capitals de comarca de les Terres de l'Ebre, amb el visionat del documental "Un cielo impasible" i un diàleg amb l'equip tècnic i artístic de la pel·lícula.

- ✓ Participació a les XVIII Jornades de les Lletres Ebrenques, organitzades per l'Ajuntament d'Amposta i la Biblioteca Comarcal Sebastià Juan Arbó, el dia 17 d'octubre de 2023. La directora del COMEBE va participar moderant la taula "Lluitar contra la desmemòria".

- ✓ Exposicions temporals allotjades:
 - On Són? 85 anys d'exhumacions de les fosses de la Guerra Civil a Catalunya, organitzada per la Direcció General de Memòria Democràtica i la Direcció General de Difusió del Departament de Presidència. Va estar al Centre d'interpretació 115 dies de Corbera d'Ebre. Des del 4 d'abril fins al 13 de juliol de 2023.

- Mossos d'Esquadra, Segona República i Guerra Civil 1931-1939, al Centre d'interpretació 115 dies de Corbera d'Ebre. Produïda pel Servei Històric dels Mossos d'Esquadra, al Centre 115 dies de Corbera d'Ebre, des del 28 de juliol al 6 de setembre.

- Invisibles però decisives. Dones a la Guerra Civil i la Batalla de l'Ebre, producció pròpia del COMEBE inaugurada el dia 29 de novembre de 2023, al Centre d'interpretació 115 dies, de Corbera d'Ebre, fins al 31 de juliol de 2024.

✓ Exposicions prestades:

- Murs amb records, memòria del silenci. Els grafits de la Guerra Civil i a postguerra a l'Ebre, produïda pel COMEBE l'any 2022. Ha itinerant als següents municipis, durant l'any 2023:
 - Gandesa (abril-maig 2023)
 - Ascó (juliol 2023)
 - Pinell de Brai (setembre 2023)
 - Flix (novembre 2023)
 - La Fatarella (desembre 2023)
 - La Sénia (desembre-gener 2024)

- ✓ 27 de juliol: presentació del llibre "Alvah Bessie, del front de l'Ebre a la cacera de bruixes", amb la participació de l'autor, Randal Scamardo, l'historiador expert en brigadistes internacionals, Jordi Martí-Rueda i la directora del COMEBE, Cinta Farnós, a la plaça de l'Església del Poble Vell de Corbera d'Ebre.

- ✓ Conferència “Dones i memòria: participació i llegat, a l’Ebre. A càrrec de la directora del COMEBE, Cinta Farnós, en el marc del Dia Internacional per a l’eliminació de la violència contra les dones, a Vilalba dels Arcs.

4.1.2.- Àmbit Pedagògic:

- ✓ [Proposta educativa de Fosses de la Batalla de l’Ebre](#), elaborada conjuntament amb el grup DEMD-Ebre, en el marc de l’exposició temporal *On Son? 85 anys d’exhumacions de fosses de la Guerra Civil a Catalunya*. La proposta constava de la visita guiada per part de la directora del COMEBE a l’exposició i el visionat del documental de la Llibreta del Dr.Gras, sobre la Fossa de Santa Magdalena.
- ✓ Participació de la directora del COMEBE a la sessió la Memòria a les Aules. Experiències de l’alumnat, organitzada pel Memorial Democràtic, el 24 de maig del 2023.
- ✓ Elaboració del [Programa de visites i activitats per a escoles, curs 2023-2024](#). Dossier de Propostes i visites educatives del COMEBE i difusió als centres educatius de Catalunya.
- ✓ Col·laboració amb la Fundació Escolta Josep Carol, la direcció General de Joventut per a l’organització de dos camps de treballs: Ascó i Caseres. Organització d’activitats educatives complementàries als camps de treball:
 - Cinefòrum La Llibreta del Dr.Gras, amb la participació de l’equip director del documental i la direcció arqueològica de la fossa de Santa Magdalena.
 - Visita guiada al Campament del XVè Cos i el Búnquer del Reguers, per al camp de treball d’Ascó.
 - Xerrada sobre la Batalla de l’Ebre, a càrrec de la directora del COMEBE, al camp de treball d’Ascó.

- Participació dels joves participants del camp de treball de Caseres a l'acte anual d'homenatge a la Lleva del Biberó, a la Cota 705 de Pinell de Brai.
- ✓ Col·laboració amb el Centre de Recursos Pedagògics de la Terra Alta i el DEMD-Ebre per a l'elaboració del projecte pedagògic de l'exposició "Invisibles però decisives. Dones a la Guerra Civil i la Batalla de l'Ebre".
- ✓ Col·laboració amb la Representació Territorial de l'Esport a les Terres de l'Ebre i l'Institut de Tecnificació d'Amposta per a iniciar un projecte de disseny de rutes d'orientació pels Espais de la Batalla de l'Ebre, per a públic escolar com a treball de síntesi del Cicle Formatiu de Grau Mitjà de Guia de muntanya. Previsió de conveni de col·laboració durant l'any 2024.

4.1.3.- Àmbit de Recerca

- ✓ Inventari de vestigis patrimonials de la Batalla de l'Ebre a la zona central de la Batalla de l'Ebre.
- ✓ Participació a les I Jornades Internacionals de Patrimoni i Memòria, organitzades per l'Ajuntament de Figueres i l'EUROM (European Observatory on Memories), el dia 10 de novembre a Figueres. La directora del COMEBE va participar a la taula rodona *Museografia del conflicte a Catalunya*.
- ✓ Col·laboració com a membre interessat al Projecte RESPIR. Revitalització Sostenible i Professional de Patrimonis Interconnectats Rurals, que aborda la posada en valor de territoris a través del patrimoni identitari, com un mitjà de revitalització territorial que permet generar un benefici sostenible i perenne per als territoris, projecte del programa europeu Interreg SUDOE, de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.
- ✓ Establiment d'un Acord marc de col·laboració entre el CRAI Biblioteca del Pavelló de la República, de la Universitat de Barcelona i el COMEBE.
- ✓ Desembre 2023, publicació de les actes de les *V Jornades d'arqueologia i patrimoni de la Guerra Civil*, organitzades conjuntament amb el Departament de Cultura.

4.1.4.- Àmbit Turístic:

- ✓ Participació en la *Taula de Turisme de la Terra Alta* del Consell Comarcal de la Terra Alta.
- ✓ Participació a Primavera DO, organitzada per la DO Terra Alta, durant el mes d'abril de 2023, amb un stand a la Mostra de vins de Batea i publicitat al web d'activitats de la DO Terra Alta.
- ✓ Participació al procés participatiu per dissenyar un pla de màrqueting per desestacionalitzar el turisme a la Terra Alta, organitzat pel Consell comarcal de la Terra Alta.
- ✓ Participació a la jornada Grand Tour de Catalunya, per l'Agència Catalana de Turisme, 19 i 20 d'abril a Tortosa.

- ✓ Participació a Rural Silver Lab, organitzat per la Diputació de Tarragona, el dia 8 de novembre de 2023.
- ✓ Programació de rutes guiades a diferents municipis i centres d'interpretació per tal de diversificar les opcions de visita durant els principals festius de l'any.

4.1.5.- Àmbit de Conservació i Foment

- ✓ Contracte de *Manteniment i consolidació anual dels Espais Històrics del consorci*, ampliat a un manteniment bimensual dels diferents Espais.
- ✓ Execució de la darrera fase de les obres de rehabilitació del Fort de Milet.
- ✓ Execució de la primera fase del Projecte de consolidació de Poble Vell de Corbera d'Ebre.
- ✓ Renovació de senyalització a la Cota 705 i la direccional Campament del XVè Cos (desperfectes), i primera fase de la renovació de la senyalització dels Espais de la Batalla de l'Ebre, d'acord amb el manual d'harmonització gràfica de la Xarxa d'Espais de Memòria, de la Generalitat de Catalunya.
 - 2023: reimpressió de la senyalització de Bot (Mirador de Sant Josep), Gandesa (Coll del Moro), Batea (Fort d'en Blario i Fort de Milet), Fatarella (Camposines i Devees).
 - Previsió 2024: Corbera d'Ebre (Poble Vell), Xerta (Trinxeres del Barranc dels Fornets) i altres pendents de determinar.
- ✓ Finalització de l'audiovisual i disseny de la pantalla tàctil del paper de les dones a l'exposició permanent del Centre 115 dies.
- ✓ Organització d'actes:
 - 85è aniversari de la Batalla de l'Ebre, organitzat per la Direcció General de Memòria Democràtica, amb la col·laboració del COMEBE, el dia 16 de juliol de 2023.
 - Acte anual d'homenatge als combatents de la Batalla de l'Ebre, a la Cota 705 de Pinell de Brai, el 25 de juliol de 2023.

- Acte institucional del final de la Batalla de l'Ebre, organitzat conjuntament amb l'Ajuntament de Flix, els Serveis Territorials de Justícia, Drets i Memòria i el COMEBE.

- Acte anual d'homenatge a les víctimes de la Batalla de l'Ebre, al Memorial de les Camposines, organitzat amb la Direcció General de Memòria Democràtica.

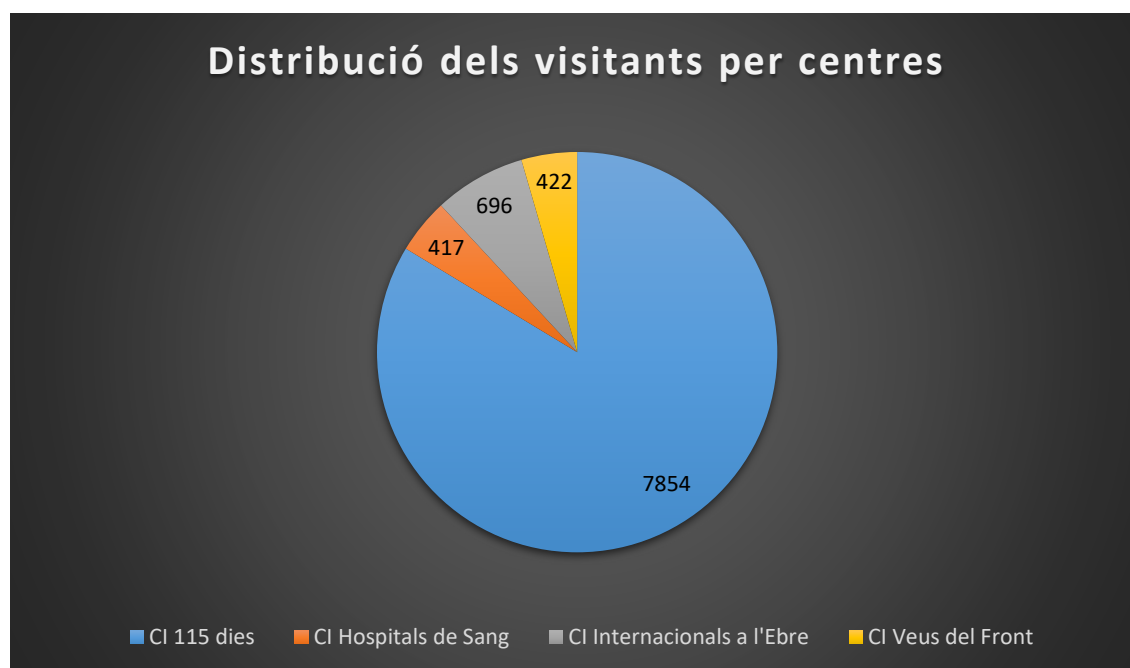
4.1.6.- Àmbit de Gestió Interna:

- ✓ Manteniment i actualització del web del COMEBE, amb la revisió i inclusió de nous Espais de la Batalla de l'Ebre.
- ✓ Contacte amb el CTTI per la incorporació del programari EUROMUS de gestió d'equipaments culturals.

5.- DADES DE VISITANTS

Quan a les dades generals¹, l'exercici 2023 ha permès mantenir-se en les xifres del passat any 2022, i seguir amb la remuntada en nombre de visitants, des de la davallada tant brusca provocada per la situació d'emergència sanitària del 2020.

El total de visitants en els centres d'interpretació ha estat de 9.389 persones, superant de nou el nombre de visitants que hi va haver l'any 2019, que fou de 9.031 visitants en total.

El Centre d'Interpretació 115 dies segueix al capdavant amb nombre de visitants des de la seva inauguració.

El 83% dels visitants totals han visitat el CI 115 dies, mentre que 4% ha estat per al Centre Hospitals de Sang, el 7% per al Centre d'Internacionals a l'Ebre i el darrer 4% per al Centre d'interpretació les Veus del Front.

Pel que fa l'estacionalitat dels visitants, els mesos de març a maig son els que han recollit el major nombre de visites, seguit dels mesos de juny i juliol, superant d'aquesta manera l'any 2022, amb un menor nombre de visitants en període estival. Per últim i per darrera dels mesos a dalt mencionats, tenim el desembre, mes en el qual també, s'ha recollit un alt volum de visites en el total dels centres d'interpretació.

¹ Les dades relatives al nombre de visitants es circumscriuen als centres d'interpretació, que són els únics actius que disposen de personal d'atenció al públic que pot dur a terme un registre continuat de les visites. Els diferents espais històrics, per les seves condicions, no permeten un registre continuat dels seus visitants.

Tots aquests mesos coincideixen amb èpoques de vacances així com dies festius i ponts llargs, no obstant, a aquesta major afluència de visitants se li sumen els grups de centres escolars, que durant els mesos lectius han visitant diferents centres del COMEBE.

Els grups escolars han representat el 38% del total de les visites al centres d'interpretació del COMEBE.

Per tant el 2023 ha estat un any excel·lent, recuperant-se, i alhora superant altres anys en nombre de visites escolars.

Pel que fa a la tipologia de les visites, 5.295 persones, un 56% del total, han visitat els espais del COMEBE de forma grupal, mentre que 3.896 persones, un 41% del total, on han fet per lliure.

5.1.- Procedència dels visitants

En relació a l'origen dels visitants, el gran gruix continua sent de les comarques de Barcelona i Tarragona, arribant entre totes dues al 80% del total de les visites.

Pel que fa als visitants de la resta de l'Estat, en aquest exercici 2023 els principals indrets de procedència han estat, com cada any, Madrid, Comunitat Valenciana, País Basc, Navarra i Aragó.

Quan als visitants estrangers, els francesos han estat els més nombrosos, amb 214 visitants, seguits dels procedents de Regne Unit, amb un total de 63 visitants.

ORÍGEN DELS VISITANTS	2023	%
Barcelona	4483	47,75
Tarragona	3067	32,67
Lleida	422	4,49
Girona	377	4,02
Resta de l'Estat	563	6,00
País Estranger	477	5,08

5.2.- Motivació de la visita

Sobre la motivació de la visita, el gran gruix de visitants han argumentat que la finalitat de la visita ha estat conèixer els fets de la Batalla de l'Ebre.

MOTIU DE LA VISITA	2023	%
Conèixer la Batalla de l'Ebre	8074	85,99
Conèixer la Terra Alta	1022	10,89
Conèixer la Ribera d'Ebre	21	0,22
Conèixer les Terres de l'Ebre	272	2,90

5.3.- Font d'informació

Pel que fa a la font d'informació i recomanació de visita, els agents turístics continuen sent els actors que més influeixen en la difusió dels espais del COMEBE, amb un 47,93%, seguit de la cerca per internet amb un 33,60% del total de les respostes, en la forma de conèixer els diferents actius visitables.

FONT DE LA INFORMACIÓ	2023	%
Internet	3155	33,60
Mitjans de comunicació	416	4,43
Recomanació d'amics o familiars	813	8,66
Recomanació d'agents turístics	4500	47,93
Altres	505	5,38

5.4.- Pernoctacions

Pel que fa a les pernoctacions, la majoria de visitants s'allotgen en establiments turístics, essent les principals poblacions d'allotjament: Horta de Sant Joan (308 persones), Caseres (187), Gandesa (167), Corbera d'Ebre (160) i Bot (148), pel que fa a la Terra Alta.

Cal destacar l'alta presència de visitants que pernocten a la comarca de la Ribera d'Ebre, Rasquera (195 persones), a Baix Ebre, Tortosa (178 persones), al Baix Camp, Cambrils (155 persones) i al Tarragonès, Tarragona (116 persones).

No obstant, cal destacar també el nombre de visitants que no pernocten en establiments, sinó que viatgen en autocaravana o formats similars (237 persones), fet que mostra una tendència creixent de manera similar al 2022 i a l'alça respecte anys anteriors.

5.5.- Dades per Centres d'Interpretació

El centre 115 Dies de Corbera d'Ebre, ha sofert una davallada del 3% en el nombre de visitants total respecte l'any 2022, tot i així, segueix sent el centre amb major nombre de visitants, amb un màxim de 7.854 visites.

Pel que fa a la resta de centres d'interpretació, les dades mostren també una davallada del 25% en el nombre de visitants al CI Hospitals de Sang, però pel contrari un augment en el nombre de visitants del 36% al CI Internacionals a l'Ebre, i del 12% al CI Les Veus del Front.

Quan a les visites en format grup, al CI Hospitals de Sang, 91 persones d'un total de 417 van visitar el centre d'aquesta manera, al CI Internacionals a l'Ebre, 239 persones de 696 el visitaren en grup, i per últim al CI Veus del Front, 8 persones feren la seva visita en format grup, d'un total de 422 persones.

A tot això, cal remarcar que el Centre d'Interpretació Soldats a les Trinxeres, de Vilalba dels Arcs, ha continuat tancat durant tot l'any 2023.

6.- COMUNICACIÓ

6.1.- Web corporativa

Durant el 2023, el web del COMEBE (batallaebre.org) s'ha mantingut obert i actualitzat amb les principals notícies i activitats.

Les notícies publicades han estat les següents:

- Rutes guiades per Setmana Santa 2023. Programació de rutes guiades ofertes pel COMEBE al seus Centres d'Interpretació – 30/03/2023
- L'exposició On són? 85 anys d'exhumacions de fosses comunes de la Guerra Civil a Catalunya, a Corbera d'Ebre – 07/03/2023
- Tercera edició del Cicle Batalla de la Memòria: Llegir per recordar – 13/04/2023
- Inscripcions obertes als camps de treball del COMEBE per a l'estiu 2023 – 25/04/2023
- Propostes per al dia internacional dels Museus al COMEBE. 06/05/2023
- Inici de les obres de rehabilitació i consolidació del Poble Vell de Corbera d'Ebre – 13/06/2023
- Guiatges especials programats pels caps de setmana de Juliol – 12/07/2023
- Homenatge a la lleva del Biberó 2023 – 26/07/2023
- Presentació de llibre: Alvah Bessie, del front de l'Ebre a la cacera de bruixes – 29/07/2023
- Camps de treball estiu 2023 – 16/09/2023
- Col·laboració amb el festival Eufònic i Ebre, Música i Patrimoni – 22/08/2023
- Inauguració. Exposició "Invisibles però decisives. Dones a la Guerra Civil i la Batalla de l'Ebre" – 05/12/23

6.2.- Xarxes socials

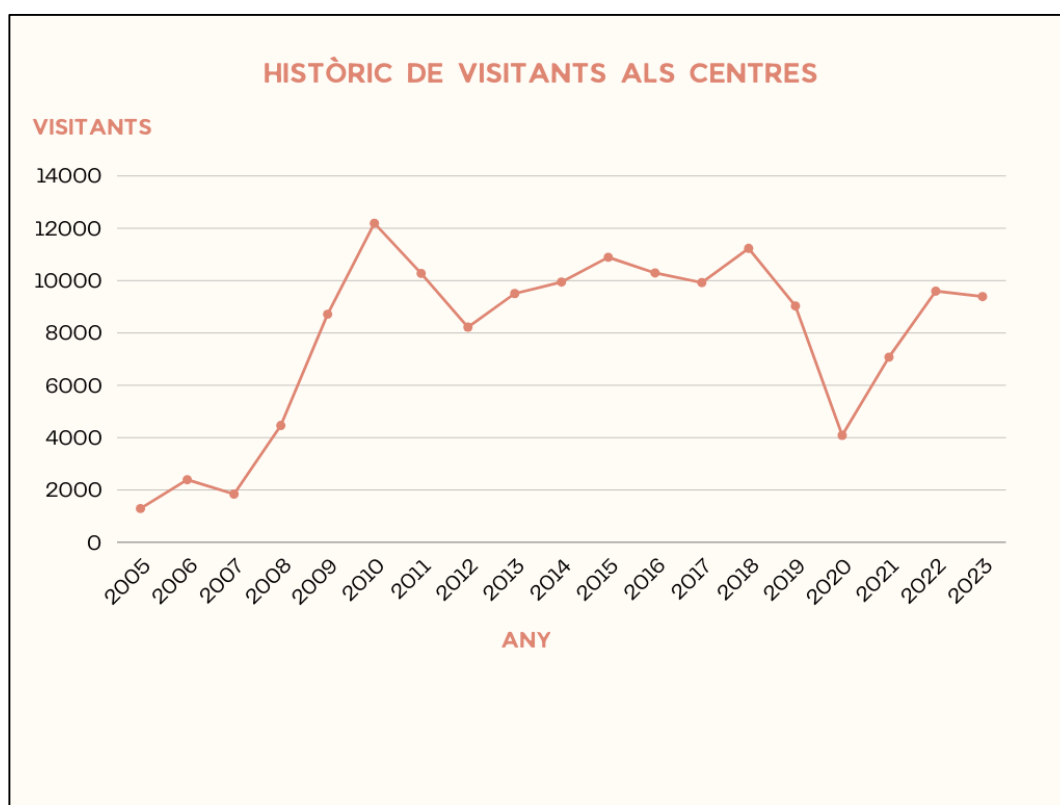
El Twitter corporatiu del COMEBE, creat el febrer de 2010 ha pujat en nombre de seguidors, un total de 258, respecte del darrer any 2022.

L'altra xarxa social més utilitzada al Consorci, en aquest cas Instagram, compta amb un total de 786 seguidors. No comptem amb dades d'anys anteriors en el cas d'aquesta xarxa social.

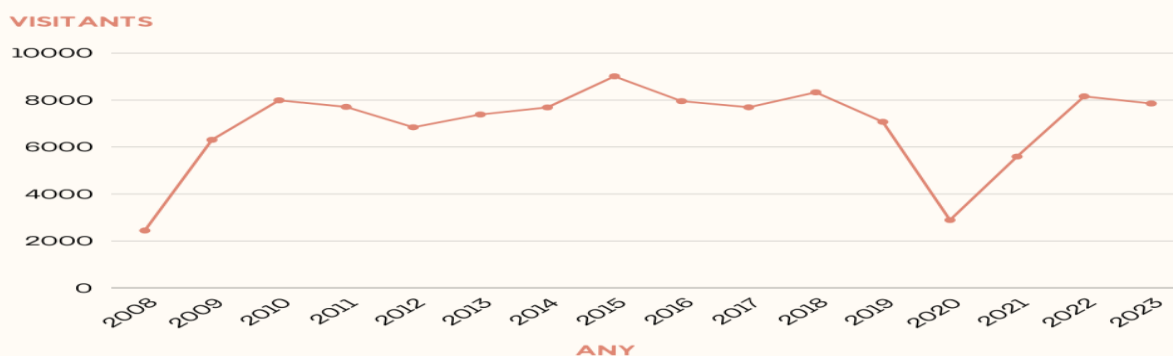
7. ANNEXOS DADES DE VISITANTS HISTÒRIC

7.1 Dades de visitants històric

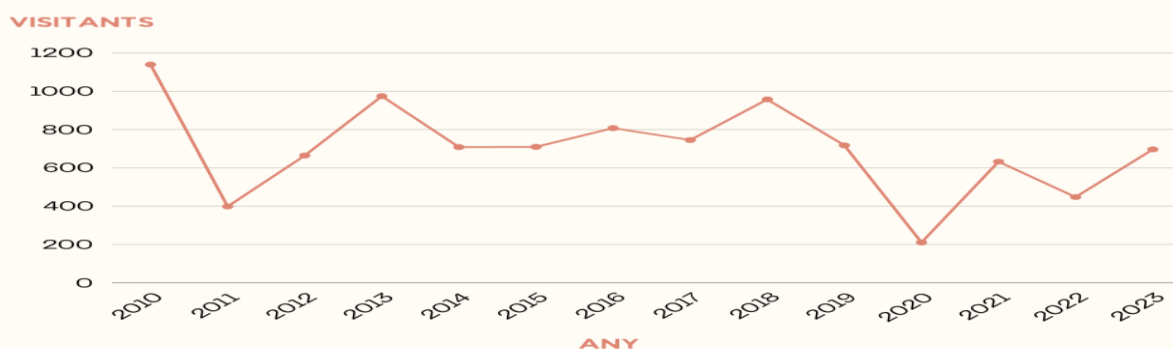
		Inici	Total visitants	%
CI 115 dies	Corbera d'Ebre	ag-08	110.921	73,76
CI Hospitals de Sang	Batea	ag-08	7.578	5,03
CI Internacionals a l'Ebre	la Fatarella	març-10	9.867	6,56
CI Veus del Front	el Pinell de Brai	maig-05	16.429	10,92
CI Soldats a les Trinxeres	Vilalba dels Arcs	ag-08	5.575	3,70
TOTAL			150.370	100

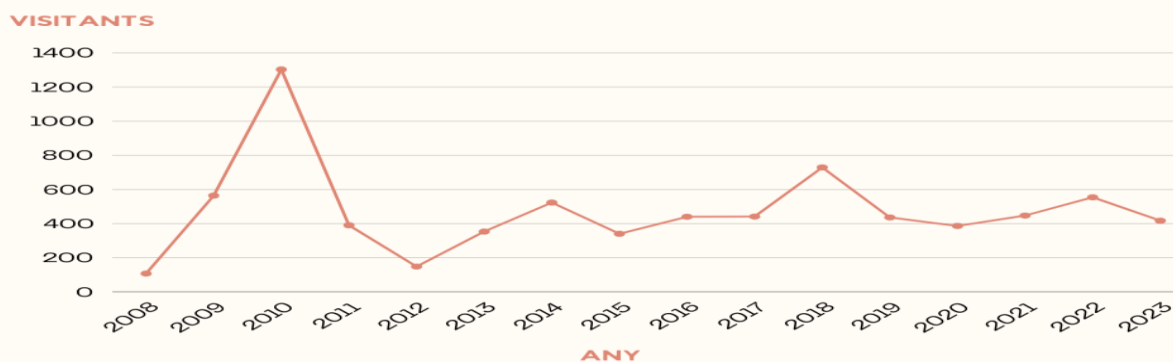
HISTÒRIC DE VISITANTS AL CI 115 DIES

HISTÒRIC DE VISITANTS AL CI INTERNACIONALS A L'EBRE

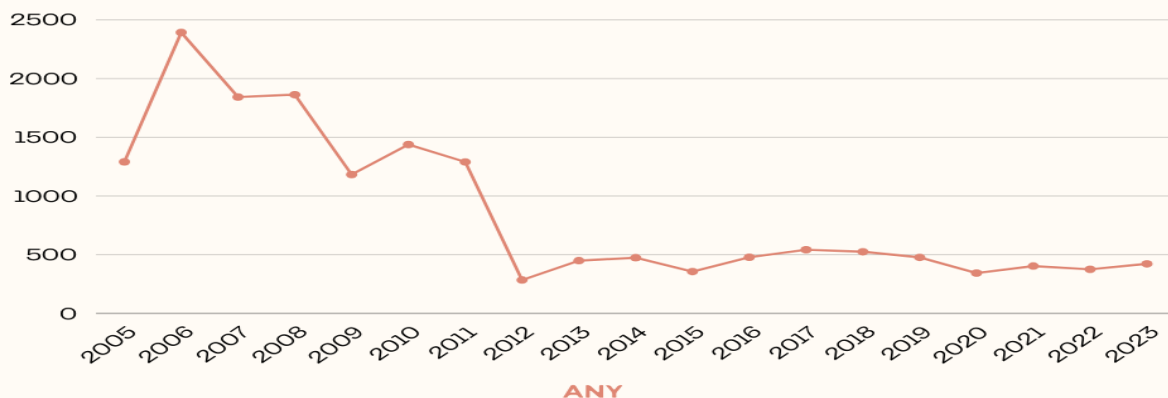

HISTÒRIC DE VISITANTS AL CI HOSPITALS DE SANG

HISTÒRIC DE VISITANTS AL CI LES VEUS DEL FRONT

VISITANTS

HISTÒRIC PER TIPUS DE VISITA

VISITANTS

